

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9So/186/2014
Identifikačné číslo spisu: 8014200976
Dátum vydania rozhodnutia: 30.11.2016
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2016:8014200976.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členov senátu JUDr. Ľubice Filovej a JUDr. Judity Kokolevskej v právnej veci navrhovateľky M. J., bytom F. proti odporkyni Sociálnej poisťovni, ústrediu, Ul. 29. augusta 8, Bratislava, o vdovský dôchodok, na odvolanie navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 30. septembra 2014, č. k. 3Sd/68/2014-11, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove z 30. septembra 2014, č. k. 3Sd/68/2014-11, p o t v r d z u j e .

Účastníkom náhradu trov konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Krajský súd rozsudkom z 30. septembra 2014, č. k. 3Sd/68/2014-11, potvrdil rozhodnutie číslo XY - III. z 23. mája 2014, ktorým odporkyňa podľa § 264 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z.z.“) a § 46 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 100/1988 Zb.“) zamietla žiadosť navrhovateľky o vdovský dôchodok.

Z odôvodnenia rozsudku krajského súdu vyplýva, že navrhovateľke nárok na vdovský dôchodok zanikol ukončením štúdia syna Y. dňom 14. marca 1996, t. j. pred 01. januárom 2004 z dôvodu, že nespĺnila ani jednu z podmienok trvania nároku na tento dôchodok. K 31. decembru 2003 sa navrhovateľke vdovský dôchodok nevyplácal, preto jej nárok po 01. januári 2004 už nevznikol. Navrhovateľke nevznikol ani nárok na vdovský dôchodok podľa § 74 zákona č. 461/2003 Z.z., podľa ktorého sa posudzujú nároky na túto dávku, ktoré vzniknú po 01. januári 2004, t. j. po nadobudnutí účinnosti zákona č. 461/2003 Z.z., čiže po poistencovi, ktorý zomrel po 31. decembri 2003. Vzhľadom k tomu, že navrhovateľke vznikol nárok na vdovský dôchodok dňa XY (podľa zákona č. 121/1975 Zb.), t. j. pred 01. januárom 2004, ustanovenie § 74 zákona č. 461/2003 Z.z. sa na navrhovateľku nevzťahuje.

Navrhovateľka v odvolaní proti rozsudku súdu žiadala o znovupriznanie vdovského dôchodku, nakoľko

sa cíti diskriminovaná. Poukázala na to, že je poberateľkou starobného dôchodku, žije v domácnosti sama a jej finančná situácia je nepriaznivá.

Odporkyňa vo vyjadrení k odvolaniu navrhovateľky nepovažovala jej dôvody uvedené v odvolaní za opodstatnené. Trvala na správnosti svojho rozhodnutia s tým, že navrhovateľke sa vdovský dôchodok k 31. decembru 2003 nevyplácal a nárok na vdovský dôchodok jej podľa § 74 zákona č. 461/2003 Z.z. nevznikol, pretože jej manžel zomrel v roku 1984. Navrhla napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdiť.

Dňom 01.07.2016 nadobudol účinnosť zákon č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „S.s.p.“). V zmysle § 492 ods. 1 S.s.p. konania podľa tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku, začaté pred dňom účinnosti tohto zákona (pred 01. júlom 2016), sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací podľa § 10 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“), v súlade s § 250ja ods. 2 O.s.p., preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľky nie je dôvodné.

Predmetom konania bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporkyne o žiadosti navrhovateľky o vdovský dôchodok.

Navrhovateľka bola od 29. februára 1984 poberateľkou vdovského dôchodku priznaného podľa § 37 a § 40 zákona č. 121/1975 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 121/1975 Zb.“) z dôvodu starostlivosti o nezaopatrené dieťa. Po ukončení štúdia syna Y. navrhovateľka prestala spĺňať podmienku starostlivosti aspoň o jedno nezaopatrené dieťa a keďže nespĺňala ani žiadnu z ďalších podmienok trvania nároku na vdovský dôchodok, bol jej vdovský dôchodok od 14. marca 1996 odňatý. Žiadosťou z 10. februára 2014 navrhovateľka požiadala odporkyňu o nové priznanie vdovského dôchodku s tým, že má nárok na túto dávku.

Rozhodujúcou skutočnosťou, ktorá založila vznik nároku navrhovateľky na vdovský dôchodok, bola smrť manžela, ktorý zomrel XY, t. j. za účinnosti zákona č. 121/1975 Zb. Vdovský dôchodok navrhovateľke patril počas jedného roka od smrti manžela (§ 37 ods. 1 zákona č. 121/1975 Zb.) a po uplynutí tejto doby vdovský dôchodok navrhovateľke patril z dôvodu starostlivosti aspoň o jedno nezaopatrené dieťa, ktoré malo nárok na sirotsky dôchodok (§ 37 ods. 2 písm. b/ zákona č. 121/1975 Zb.), t. j. do skončenia štúdia syna Y. Od 01. októbra 1988 nadobudol účinnosť zákon č. 100/1988 Zb., podľa ktorého dávky priznané podľa predpisov platných pred 01. októbrom 1988 sa považujú za dávky podľa predpisov platných po 30. septembri 1988 a to vo výške v akej patrili k 30. septembru 1988 po zvýšení podľa šiestej časti, pokiaľ zákon neustanovuje inak (§ 161 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb.). Nárok na vdovský dôchodok navrhovateľke podľa § 46 ods. 4 zákona č. 100/1988 Zb. nevznikol znovu, keďže žiadnu zo zákonom stanovených podmienok nespĺnila do dvoch rokov po zániku skoršieho nároku na vdovský dôchodok, ani sa nezačala starať aspoň o jedno nezaopatrené dieťa.

Nárok na vdovský dôchodok zanikol dňom 14. marca 1996, kedy prestala spĺňať zákonom stanovené podmienky pre jeho nárok. Tento nárok sa nemohol obnoviť ani po 01. januári 2004, kedy nadobudol účinnosť zákon o sociálnom poistení č. 461/2003 Z.z., ktorý v ustanovení § 74 upravuje podmienky vzniku nároku na vdovský dôchodok po manželovi zomrelom za účinnosti zákona č. 461/2003 Z.z., t. j. po 01. januári 2004. V ustanovení § 264 ods. 1 upravuje zákon podmienky ďalšej výplaty vdovského dôchodku, na ktorý vznikol nárok podľa predpisov účinných do 31.12.2003, vypláca sa k tomuto dátumu a spĺňa aj naďalej podmienky nároku na túto dávku.

Z uvedeného vyplýva, že nárok na vdovský dôchodok, ktorý navrhovateľke zanikol dňa 14. marca 1996 nie je možné obnoviť, resp. znovu priznať podľa žiadneho z ustanovení zákona č. 100/1988 Zb., ani zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom do 31.12.2015, ktorý v žiadnom zo svojich prechodných

ustanovení neupravuje opätovný vznik nároku na vdovský dôchodok podľa predpisov účinných po 01. januári 2004.

Nepochybil preto krajský súd, keď rozhodnutie odporkyne potvrdil ako zákonné.

Odvolačný súd v tejto súvislosti považuje za potrebné poukázať na to, že zákonodarca na obdobné prípady reagoval zákonom č. 407/2015 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov.

Podľa § 293dm ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení zákona č. 407/2015 Z.z., teda v znení účinnom od 01. januára 2016 vdova, ktorej manžel zomrel pred 01. júlom 2003 a zanikol jej nárok na vdovský dôchodok, má nárok na vdovský dôchodok, ak spĺňa podmienky nároku na vdovský dôchodok a jeho výplatu podľa predpisov účinných pred 01. januárom 2004; na lehotu dvoch rokov alebo piatich rokov podľa predpisov účinných pred 01. januárom 2004 sa neprihliada. Suma vdovského dôchodku podľa prvej vety sa určí podľa predpisov účinných pred 01. januárom 2004 vrátane úpravy a zvýšenia vdovského dôchodku podľa predpisov účinných pred 01. januárom 2016, ktoré by patrili odo dňa splnenia podmienok nároku na vdovský dôchodok. Suma vdovského dôchodku sa z dôvodu súbehu s príjmom zo zárobkovej činnosti neznižuje.

Podľa § 293dm ods. 3 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení zákona č. 407/2015 Z.z. nárok na výplatu vdovského dôchodku podľa odsekov 1 a 2 vzniká najskôr od 01. januára 2016.

Z dávkového spisu odporkyne vyplýva, že odporkyňa rozhodnutím z 21. apríla 2016 podľa § 293dm ods. 1 a § 82 zákona č. 461/2003 Z.z. priznala navrhovateľke od 01. januára 2016 vdovský dôchodok v sume 183,30 € mesačne, ktorý sa z dôvodu súbehu so starobným dôchodkom vyplácaným v sume 299,30 € mesačne, vypláca v sume 91,70 € mesačne.

Opravný prostriedok proti rozhodnutiu odporkyne z 21. apríla 2016 navrhovateľka nepodala, ani nenamietala jeho správnosť. V podaní z 10.11.2016 však namietala, že jej nárok na vdovský dôchodok vznikol na základe § 74 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z.z. a má jej byť doplatený vo výške stanovenej v rozhodnutí odporkyne z 21.04.2016 spätne aj za dobu, počas ktorej jej nebol vyplácaný za dobu od podania žiadosti o vdovský dôchodok. Táto námietka navrhovateľky však vzhľadom na vyššie uvedené nemá oporu v zákone.

Zákon č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení vo svojich prechodných ustanoveniach upravuje nároky na dávky vzniknuté pred 01. januárom 2004, resp. pri opätovnom vzniku nároku na dávku (§ 264 vdovský dôchodok), avšak v žiadnom ustanovení neumožňoval posúdenie na opätovný vznik nároku na vdovský dôchodok podľa predpisov účinných po 01. januári 2004, pokiaľ rozhodujúca skutočnosť, ktorá zakladá vznik nároku na vdovský dôchodok (smrť manžela) nastala za účinnosti predpisov platných do 31.12.2003 a za účinnosti predchádzajúcich predpisov zanikol aj nárok na túto dávku. Možnosť opätovného vzniku nároku na vdovský dôchodok skutočne upravuje až zákon č. 407/2015 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z.z., avšak nie v ustanovení § 74, ale v ustanovení § 293dm pri splnení tam uvedených podmienok. Pokiaľ by mal zákonodarca v úmysle možnosť vzniku opätovného nároku na vdovský dôchodok podľa ustanovenia § 74 zákona č. 461/2003 Z.z., na ktoré vznikol a zanikol nárok podľa predpisov účinných pred 01. januárom 2004, ako si to vykladá navrhovateľka, nie je zrejмый účel a zmysel prijatia ustanovenia § 293dm.

Finančná tieseň nie je podľa zákona dôvodom pre vznik nároku na vdovský dôchodok, preto na túto námietku odvolací súd nemohol prihliadať.

Z uvedených dôvodov aj odvolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie odporkyne z 23. mája 2014 je v súlade so zákonom a preto napadnutý rozsudok krajského súdu podľa § 219 O.s.p. ako vecne správny potvrdil.

Účastníkom konania odvolací súd nepriznal právo na náhradu trov odvolacieho konania, lebo navrhovateľka v odvolacom konaní úspech nemala a odporkyňa nemá nárok na náhradu trov konania.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je opravný prostriedok prípustný.